

בס"ד. ש"פ וישב, א' רחנוכה, מבה"ח טבת, ה'תשי"ג

(הנחה בלתי מוגה)

מצותה (של נר חנוכה) משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, ועד כמה עד דכליא רגלא דתרמודאי. וצריך להביץ² מהו הטעם שמצות הדלקת נר חנוכה היא לאחרי שקיעת החמה דוקא, הרי נר חנוכה הוא מצוה דרבנן, תקון סופרים, וכל תקון דרבנן כעין דאורייתא תקון³, ולמה נשתנה נר חנוכה מנרות המקדש (שמדאורייתא) שהדלקתם היא מבעוד יום דוקא, משך זמן קודם השקיעה⁴, ואילו זמן הדלקת נר חנוכה הוא לאחרי השקיעה דוקא. ובפרט שכל המצוה דנר חנוכה נלקחת (נעמט זיך) מנרות המקדש, א"כ יפלא ביותר למה נשתנה נר חנוכה מנרות המקדש. ועוד זאת, שגם נרות שבת שתקנו רבנן, מדברי סופרים, זמן הדלקתם הוא מבעוד יום, ורק נר חנוכה מצותה משתשקע החמה, והיינו, שנר חנוכה נשתנה הן מנרות המקדש שהם מדאורייתא והן מנר שבת שהוא מדרבנן, שבשניהם זמן ההדלקה הוא מבעוד יום דוקא, ואילו נר חנוכה מצותה משתשקע החמה דוקא. והנה, בספר טור ברכת⁵ איתא שנר חנוכה הו"ע עמוד האש לילה (כמ"ש⁶ עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה), ולכן מצותה משתשקע החמה דוקא. אבל עדיין אין זה מובן⁷, שהרי גם עמוד האש הי' בא קודם שתשקע החמה, כדאיתא בגמרא⁸ דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה (נר של שבת סמוך לחשכה), אמר לה רב יוסף תניא לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה, מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן (שהי' עמוד האש בא קודם שישקע עמוד הענן), והרי פשוט שדביתהו דר"י לא היתה מדלקת בבין השמשות, שהרי ספק חשכה ספק אינו חשכה אין מדליקין⁹, אלא בודאי הדליקה קודם השקיעה, ואעפ"כ אמר לה רב יוסף שתדליק קודם לכן (משך זמן קודם השקיעה), לפי שעמוד האש הי'

1) הרבה קודם שקיעת החמה. ובסה"מ תרע"ח:
 "שזהו שעה ורביע קודם השקיעה".
 2) הל' חנוכה סימן תרע.
 3) בשלח יג, כב.
 4) ראה גם אוה"ת חנוכה ח"ה תקמ, ב.
 5) שבת כג, ב (ובפרש"י).
 6) שם לד, א (במשנה).

1) שבת כא, ב.
 2) בכל הבא לקמן — ראה גם ד"ה זה תר"ל (סה"מ תר"ל ס"ע מג ואילך). תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך). ד"ה בכ"ה כסלו תר"ס (סה"מ תר"ס ע' סג ואילך).
 3) פסחים ל, ב. וש"נ.
 4) בסה"מ תר"ל: "פלג המנחה, שהוא

בא מבעוד יום, וא"כ, אינו מובן למה מצות נר חנוכה היא לאחרי השקיעה דוקא.

ב) ויובן בהקדם מ"ש¹⁰ ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, דלכאורה אינו מובן אומרו זורח הוא שם, היינו שזורח במקום ששוקע, הרי שקיעת השמש זריחת השמש הם ב' ענינים נבדלים והפכיים זמ"ז, ומהו הפירוש שבשקיעתה אז היא זורחת כו'. אך הענין הוא¹¹, דהנה כתיב¹² כי שמש ומגן הוי' אלקים, דשמש סתם קאי על שם הוי', וכמארז"ל¹³ שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן גו', וגילוי שמש הוי' הוא בעולם האצילות. ומ"ש ובא השמש, קאי על שמש הוי' כמו שמתעלם בהפרסא שבין אצילות לעולמות שלמטה מהאצילות, עולמות ביי"ע, דבאצילות אלקות הוא בפשיטות ועולמות בהתחדשות¹⁴, משא"כ בבי"ע הוא להיפך, שהעולמות הם בפשיטות ואלקות בהתחדשות, שלכן צריך כמה וכמה ראיות והתבוננות על אלקות, שזהו מצד ההתעלמות דשמש הוי', ובא השמש. ועז"נ אל מקומו הוא שואף זורח הוא שם, היינו, שבאמת אין העלם אמיתי, דגם בבי"ע מאיר אלקות, ואדרבה, בתוקף הזריחה יותר מכמו באצילות, דכיון שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁵, נמצא שדוקא בשקיעת השמש, בירידתה בעולמות ביי"ע, אז היא עיקר הזריחה, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים.

ג) וביאור הענין, דהנה, תכלית הכוונה היא בעוה"ז התחתון דוקא, שזהו גמר הבריאה, וכמו עד"מ באדם הבונה בנין, שיש לו בזה איזה כוונה בסוף מעשה הבנין דוקא, היינו, שכוונתו נשלמת בגמר מלאכתו דוקא, ודוגמתו למעלה בהשתלשלות העולמות שנקרא בשם בנין, כמאמר¹⁶ הקב"ה בונה עולמות, ששלימות הכוונה היא בגמר המלאכה, היינו, בעולמות ביי"ע, ובפרט בעוה"ז התחתון, שהוא גמר הבריאה. ועוד זאת, כמבואר בתניא¹⁷ שתכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית'. והענין בזה, דהנה, עולמות העליונים הוא עולם

14) ראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע תקלד

ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 37. וש"ג.

15) ראה נחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר

ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

16) ב"ר פ"ג, ט. ועוד.

17) פל"ו.

10) קהלת א, ה.

11) ראה גם ביאורי הזוהר לאדמו"ר

האמצעי ויצא יז, ב ואילך. אוה"ת חנוכה שם
תתקמא, א.

12) תהלים פד, יב.

13) סוטה יו"ד, א.

האצילות, דאצילות הוא מלשון האצלה והפרשה, כמ"ש¹⁸ ואצלתי מן הרוח אשר עליך, היינו, שכל הענינים שישנם באצילות, ובפרט העשר ספירות שהם עיקר האצילות, ישנם גם למעלה מאצילות, שזהו"ע עשר ספירות הגנוזות במאצילן, ונמצא שבאצילות לא נתחדש שום דבר, כי אם גילוי ההעלם בלבד, דכל הענינים היו קודם בהעלם, ובאצילות נתגלו מההעלם אל הגילוי¹⁹. וזהו שתכלית הכוונה אינו בשביל עולמות העליונים, היינו עולם האצילות, הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', שהרי בהיותם בהעלם באו"ס המאציל היו במעלה ומדריגה גבוה הרבה יותר, וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה²⁰ בנוגע לאור וזיו השמש, שבהיותו כלול בעצם השמש הרי הוא ביתר שאת כו', והיינו, שבהיותם בהעלם הרי הם כביטול זיו השמש בהשמש, וכמו שהם בהתגלות הם במציאות אור. וכיון שלהם ירידה מאור פניו ית', הרי אי אפשר לומר שהכוונה היא בענין הירידה מצד עצמה כו'. ועוד ראי' שתכלית הכוונה אינה בשביל עולם האצילות, דהנה, הגילוי דאצילות בא בבחינת התחלקות דעשר ספירות, אם מצד הכלים (לדעה א'), או שהאור בעצם יש בו ע"ס (לדעה הב')²¹, דלהיותו אור, ששמו מוכיח עליו שהוא אור בלבד, הרי אור הוא גילוי, וכל גילוי יש בו ציור, ולכן שייך בהאור התחלקות דע"ס. וכיון שהגילוי דאצילות בא בבחינת התחלקות דע"ס, הרי אין זה עצמות, שהרי כל עצם בלתי מתחלק²², אלא גילוי אור בלבד שלכן יש בו הציור דע"ס. וענין ההשתלשלות הוא מצד העצמות שהוא לבדו בכחו ויכלתו כו'. וא"כ מובן שאי אפשר לומר שכוונת העצמות הוא בהגילויים, מאחר שהעצמות מובדל מענין הגילוי.

וזהו שתכלית הכוונה היא עולמות בי"ע בכלל ועוה"ז בפרט, שהוא גמר מלאכתו, וגם אינו גילוי ההעלם, אלא התחדשות דבר, שהרי עוה"ז אינו מגלה את מקורו, ואדרבה, שנרגש למציאות דבר בפ"ע, דאף שמצד השכל מובן שיש לו מקור המהוה אותו, שהרי יש כמה וכמה ראיות על זה, שאין דבר מהוה את עצמו ואין דבר עושה את עצמו כו', הנה כל זה הוא בשכל והבנה בלבד, אבל בהרגשתו הוא מרגיש את עצמו למציאות דבר בפ"ע, ואינו מגלה את מקורו. וזהו ההפרש בין יש לאור,

(18) ראה אוה"ת ענינים ע' רנט ואילך.

(19) ראה תו"א בראשית ג, א. וירא יד, א. וראה ספר הערכים חב"ד כרך ד ע' צג ואילך. וש"נ.

(20) ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"ח.

סה"מ תרפ"ט ע' 49. וש"נ.

(21) בהעלותך יא, יז.

(22) ראה תו"א בראשית ג, א. וירא יד, א. משפטים עו, ב. אוה"ת ענינים ס"ע רא ואילך.

ובכ"מ.

(20) פ"ג.

דאור הנה בעצם מציאותו הוא מגלה את מקורו שהוא המאור, והיינו שאין זה באופן שע"י ראיות מבחוץ מבינים שיש לו מקור, אלא שכאשר מסתכלים (אז מען קוקט זיך צו) במציאות האור כשלעצמו, רואים שיש לו מקור, שהרי האור צריך תמיד להמאור, דאי אפשר לאור בלא עצם שממנו נמשך האור, משא"כ מציאות היש, הרי בעצם מציאותו אינו מגלה את מקורו, כי אם שע"י ראיות שמבחוץ מבינים שיש לו מקור המהוה אותו. וטעם הדבר הוא לפי שאור הרי מציאותו בא בדרך גילוי, דמציאות האור הוא מה שהוא דבוק בהמאור, דלכן הוא מגלה את המאור, את העצם, עכ"פ באותה המדרגה שיש לו שייכות אל האור, משא"כ מציאות היש בא בדרך התהוות שהוא ע"י העלם והסתור הבורא מהנברא, ולכן אינו מגלה את מקורו. וכיון שהתהוות היש היא התחדשות דבר, ואין זה גילוי מקורו, לכן אין זה ענין של ירידה כמו באצילות שלהיותו גילוי מקורו הרי זה ירידה כיון שבהיותו בהעלם הוא במדרגה נעלית יותר, דאצילות הוא כמו מדליק נר מנר²³, שלא נחסר מאומה בהנר, להיות שאין זה המשכת העצם²⁴, כי אם ענין הגילויים שהוא רק הארה חיצונית בלבד, משא"כ התהוות היש שהוא בדרך התחדשות, הרי זה באופן שמהות הע"ס מתעלמת ומתלבשת בהפרסא להוות את היש. ועוד זאת, שבעולמות ב"ע ובפרט בעוה"ז ישנו כח העצמות דמציאותו מעצמותו, דמה שבעוה"ז נרגש שמציאותו מעצמותו הוא מצד ששרשו הוא מהעצמות שמציאותו מעצמותו ואין לו עילה וסיבה קודמת ח"ו²⁵, והיינו שבחינת יש האמיתי שפיגלט זיך אָפּ בהיש הנברא שנרגש בו שמציאותו מעצמותו, וע"י עבודת הנבראים יכול היש הנברא להגיע ולהיות בבחינת יש האמיתי (כן איתא הלשון בחסידות²⁶), ולכן ישנו כח העצמות בהנבראים, כדי שע"י עבודה הנה סוכ"ס יהי' יש הנברא בבחינת יש האמיתי²⁷. וזהו שתכלית הכוונה בהשתלשלות העולמות היא (לא בשביל עולמות העליונים, אלא) עוה"ז התחתון דוקא, שבו נעשה הדילוג דיש הנברא לבוא ולהיות בבחינת יש האמיתי. וסדר העבודה בזה, שתחילה צ"ל ביטול היש אל האין, ועדיין אין זה מספיק, אלא אח"כ צ"ל גם המשכת יש האמיתי בהאין (בהיש כמו שנעשה אין). וזהו ענין ק"ש ושמ"ע, דבק"ש הוא ביטול היש

26 ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' קיג).
ביאורי זוהר שבהערה הבאה.

27 ראה ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי
מג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן על מארז"ל ס"ע
תפג ואילך. ועוד.

23 ע"ד לשון חז"ל — ספרי ופרש"י
בהעלותך יא, יז. במדב"ר פט"ו, יט (נתבאר
בלקו"ש ח"ח ע' 75 ואילך).

24 ראה אוה"ת ענינים ס"ע צז. סה"מ
עזרת ס"ע קכט.

25 ראה אגה"ק ס"כ (קל, סע"א).

אל האין, שמע גו' אחד ואהבת²⁸, בחינת כליון שהוא הביטול אל האין, ואח"כ בשמו"ע אומרים ברוך אתה, ברוך הוא מלשון ברכה והמשכה²⁹, וברוך אתה הוא המשכת העצמות. ועפ"ז יובן מש"נ אל מקומו שואף זורח הוא שם, שדוקא בעוה"ז התחתון שבו שוקעת החמה, הנה שם הוא תוקף הזריחה ביותר, שמגיע להעצמות. וזהו ג"כ ענין נר חנוכה שמצותה משתשקע החמה דוקא, כי הכוונה דנר חנוכה היא להאיר גם את החושך, עולמות בי"ע, עד לעוה"ז התחתון, שיהי' בו גילוי העצמות.

ד) ומעתה צריך להבין ההפרש בין נרות חנוכה לנרות המקדש ונרות שבת. ויובן בהקדם שיש ב' אופנים בעבודת הוי', העלאה מלמטה למעלה, והמשכה מלמעלה למטה. וזהו ב' הפירושים במ"ש דוד המלך³⁰ ארוממך אלקי המלך³¹, פירוש הא' מלמטה למעלה, לרומם בחינת אלקי המלך בעצמות או א"ס, ופירוש הב' מלמעלה למטה, להמשיך בחינת רוממות העצמות כו'. והענין בזה, דהנה אלקי הוא לשון כח ויכולת, כמ"ש³² ואת אילי הארץ לקח, וקאי על כח ההתהוות שנמשך בעולם, שהוא מבחינת מלכות, דענין המלוכה הוא רק התפשטות הארה חיצונית בלבד, וכמ"ש³³ מלך שמו נקרא עליהם, שהוא כמו שם האדם שהוא רק הארה בלבד ואינו עצמות האדם, שהרי להאדם אינו נוגע כלל באיזה שם הוא נקרא. ואינו דומה לכחות הנפש, דאף שאינם עצמות הנפש, מ"מ נקראים תיקונים להנפש³⁴, שהנפש מתקשטת ומתתקנת על ידם, משא"כ השם שאינו נוגע כלל להאדם. ואף שהמשכת החיות היא ע"י השם, מ"מ, הרי זה בהעלם שאינו ניכר כלל, שהרי אין אנו רואים שום הפרש באיזה שם נקרא, אם בשם זה או בשם אחר, דאף שאנו יודעים בודאי דיש הפרש בין שם זה לשם אחר, מ"מ אין זה ניכר כלל. וכל זה הוא לפי שכללות ענין השם הוא הארה חיצונית בלבד. וכמו"כ הוא למעלה, דכח ההתהוות שמבחינת מלכות נקרא בשם שם, לפי שהוא מבחינת חיצוניות בלבד, ולכן אין ההתהוות פועל שום שינוי בהמהווה, כמ"ש³⁵ אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא לאחר שנברא העולם, בשוה ממש³⁶. וכיון שהוא הארה חיצונית בלבד, לכן צריך להיות ארוממך אלקי המלך.

(33) ב"אדון עולם".

(34) תקו"ז בהקדמה (ז', א).

(35) תפלת שחרית.

(36) ראה תניא פ"כ. תו"א מקץ לו, א.

(28) ואתחנן ו, ד"ה.

(29) ראה תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

(30) תהלים קמה, א.

(31) ראה תו"א מקץ מ, ג.

(32) יחזקאל יז, יג. וראה גם שו"ע אדה"ז ובכ"מ.

אור"ח ס"ה ס"ג.

ויש בזה ב' אופנים³⁷, אופן הא', לרומם בחינת אלקי המלך בעצמות אוא"ס ב"ה, ואופן הב', להמשיך בחינת רוממות העצמות בבחינת המלכות כפי שהיא במקומה. וזהו ג"כ ב' הענינים דשילוב הוי' באדנ' ושילוב אדנ' בהוי', דהנה, שם אדנ' ענינו אדון אתה על כל בריותיך³⁸, ששייך להתהוות, וצריך לרומם בחי' שם אדנ' בשם הוי', והוא בכ' אופנים, אם ע"י העלאת שם אדנ' בשם הוי', שהו"ע שילוב אדנ' בהוי', או ע"י המשכת שם הוי' בשם אדנ', שהו"ע שילוב הוי' באדנ'. וזהו ע"ד ב' הפירושים במ"ש ארוממך אלקי המלך, אם לרומם בחי' המלכות, או להמשיך רוממות בבחינת המלכות.

והענין הוא, דהנה³¹ לפעמים אומרים יחיד חי העולמים מלך, ולפעמים אומרים מלך יחיד חי העולמים. דפירוש יחיד חי העולמים מלך, היינו, שהוא ית' יחיד ומיוחד [שהוא למעלה גם מבחינת אחד, דאף שהפירוש והתוכן הפנימי דאחד הוא שהשמים והארץ וד' רוחות העולם בטלים לאלופו של עולם³⁹, מ"מ הרי זה באופן של התחלקות כו', ולמעלה מזה הוא יחיד, שהוא יחיד בעצם מצד עצמו⁴⁰], וחי העולמים הוא מבחינת מלך שהוא הארה בלבד, שזהו"ע אלקי המלך, שבזה צריך להיות ארוממך, מלמטה למעלה. ומלך יחיד חי העולמים היינו שגם בחינת המלכות שנעשה מקור לעולמות אינה בחינה נבדלת, אלא היא בחינת יחיד. דהנה אופן ההתהוות הוא שמלכות דאצילות נעשה כתר לבריאה, וידוע⁴¹ דהשתלשלות הכתרים זה מזה, וכמו שאנו רואים למטה, שהרצון שבא מן השכל הוא בתוקף גדול ובהתקשרות עם הרצון שלמעלה מן השכל יותר מהתקשרות השכל עם הרצון שלמעלה מן השכל, וכמו כן יוכן למעלה, שבחינת כתר דבריאה ויצירה ועשי' שייך לכתר דאצילות ולהכתר הכללי יותר מבחינת החכמה דאצילות. וזהו מ"ש מלך יחיד, דגם בחינת מלכות כמו שנעשה כתר לבריאה הוא בחינת יחיד, להיות דהשתלשלות הכתרים זה מזה. והו"ע ארוממך מלמעלה למטה, המשכת בחינת רוממות הא"ס בכי"ע.

(37) ראה גם המשך תער"ב ח"א ס"ע ואילך.

(40) ראה תו"א שם.

(41) ראה לקו"ת ר"פ קרח. סה"מ תרס"ה

ע' רס ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' קמח ואילך. סה"מ תש"ג ע' 112. ועוד.

(38) ב"ר פיי"ז, ד.

(39) ראה סמ"ק הובא בבית יוסף או"ח

סימן סא (ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ז או"ח שם סעיף ו. וראה תו"א וארא נה, ב

ה) **ועפ"ז** יובן ההפרש בין נרות המקדש ונרות חנוכה, דנרות המקדש הו"ע העלאה מלמטה למעלה, כמ"ש⁴² בהעלותך את הנרות, וקאי על נשמות ישראל, כמבואר בלקו"ת פרשת בהעלותך את הנרות⁴³ בפירושו הכתוב⁴⁴ ראיתי והנה מנורת זהב, שכללות נש"י נקרא מנורה, ויש בה ז' נרות שהם ז' מדרגות בעבודת ה', כי הנשמה קרוי' נר, כמ"ש⁴⁵ נר הוי' נשמת אדם, דכמו שאור הנר חפץ בטבעו להכלל במקורו אף שיהי' שם אין ואפס, כך גם נשמת האדם חפצה בטבעה להכלל במקורה⁴⁶, דטבע זה יש בכאו"א מישראל, בגדול שבגדולים ובפשוט שבפשוטים, אלא שמצד העלם והסתר הגוף ונה"ב שמעלים ומסתיר על הנשמה, צריכה הנשמה סיוע בההעלאה ממישהו אחר, וזוהי עבודת אהרן שושבינא דמטרוניתא⁴⁷, להסיר את העלם והסתר הגוף ולפעול עלי' בהנשמה. והוא ע"ד מ"ש הרמב"ם⁴⁸ בענין גט מעושה בישראל שהוא כשר (דלכאורה אינו מוכן, הרי גט צריך להיות ברצון המגרש דוקא), שזה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו. והיינו, שגם מי שנמצא במעמד ומצב כזה שאינו רוצה לקיים פסק של ב"ד, ואינו רוצה בתוקף עד שצריך לכופו בכל מיני כפי', מ"מ, גם אצלו ישנו הרצון עצמי בטהרתו לקיים את רצון העליון, אלא שצריך להסיר ולבטל את האונס דהיצה"ר. והיינו דטבע הנשמה שחפצה להכלל במקורה ישנו בטהרה בכאו"א מישראל, בגדול שבגדולים ובפשוט שבפשוטים, וגם קל שבקלים, אלא שהיצה"ר אונסו, היינו העלם והסתר הגוף ונה"ב. וזוהי עבודת אהרן כה"ג להסיר ולבטל את אונס היצה"ר, היינו העלם והסתר הגוף ונה"ב, ולפעול עלי' בהנשמה, שזהו"ע בהעלותך את הנרות. וכיון שענין נרות המקדש הו"ע העלאה מלמטה למעלה, לכן הי' זמן הדלקתם מבעוד יום דוקא, היינו להעלות את הנרות במקום האור. וכמו"כ הוא בנרות שבת שזמן הדלקתם הוא מבעוד יום דוקא, כי שבת הו"ע הכליון⁴⁹, כמ"ש⁵⁰ ויכולו השמים והארץ גו', היינו עליית הכלים (כמבואר בדרושי

47) זוהר ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג
 כ, א (ברע"מ). נג, ב. ערה, ב (ברע"מ).
 לקו"ת בהעלותך ל, א ואילך. ובכ"מ.
 48) הל' גירושין ספ"ב.
 49) ראה אוה"ת בראשית מב, ב ואילך.
 50) בראשית ב, א.

42) בהעלותך ח, ב.
 43) כט, ג ואילך.
 44) זכר' ד, ב.
 45) משלי כ, כז.
 46) ראה תניא רפי"ט.

ראש השנה⁵¹), ולכן זמן הדלקת הנרות הוא מבעוד יום דוקא, היינו העלי' במקום האור.

אמנם נר חנוכה מצותה היא משתשקע החמה דוקא, כי נר חנוכה הו"ע ההמשכה למטה, שזהו"ע עד שתכלה רגל מן השוק, רגל הו"ע משלחי רגל השור והחמור⁵², ושוק הוא רה"ר טורי דפרודא⁵³, והיינו, שצריך לפעול הברור בבחינת הרגל שבשוק, ועד כמה, עד דכליא רגלא דתרמודאי, דתרמודאי הוא אותיות מורדת (כדאיאתא בספרי קבלה⁵⁴), וכמו המורדת על בעלה, דהנה כתיב⁵⁵ כי בועליך עושיך, ואמרו חז"ל⁵⁶ אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, אבל ענין מורדת הוא שאינה רוצה להיות כלי. והענין בזה, דהנה כנס"י נקראת כוס ישועות, כמ"ש דוד המלך⁵⁷ כוס ישועות אשא, דקאי על כנס"י⁵⁸, שהיא כלי לישועות דלעילא. וזהו דוקא כשהוא כלי ריקן, כמארז"ל⁵⁹ כלי ריקן מחזיק כלי מלא אינו מחזיק, דכאשר הוא מלא מרצונות זרים, שזה הוא רוצה וזה אינו רוצה, אזי אינו מחזיק, שהוא כמו גולם בלי ציור שאינו כלי לקבל, ואינו כלי להישועות דלעילא. וזהו"ע תרמודאי אותיות מורדת, שאינו רוצה להיות כלי ואינו רוצה להיות בהתקשרות עם הקב"ה. וענין נר חנוכה הוא לפעול הכליון ברגלא דתרמודאי, שלא יהי' מלא מרצונות זרים, ובמילא יהי' כוס ישועות. והוא ע"י ההתכוננות אשר מתבונן במה שעשה כל ימי חלדו, שלא זו בלבד שאינו שייך לענינים נעלים בעבודה, אלא אפילו ענינים נמוכים, ועכ"פ הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, הנה אם בענינים אלו עכ"פ הי' עובד את הוי' בתמימות, הי' יכול לחשוב שמגיע לו שימולא בקשתו ורצונו. ובאמת הנה מזה גופא שהוא מלא רצונות זרים, דזה רוצה וזה אינו רוצה, מוכח, שאינו עובד הוי', דאם הי' עובד הוי' לא הי' מלא מרצונות, ומאחר שהוא מלא מרצונות הרי מזה גופא מוכח שאינו עובד הוי', וא"כ איך יכול לחשוב כלל שיתמלאו רצונותיו שהוא רוצה בהם, ואיך הוא בהתפשטות כזו שהוא רוצה בכלל. ועוד זאת, שגם אם לפעמים הי' כלי, אבל מ"מ הרי ידוע שקודם קידוש צריך להיות

לקו"ש ח"ה ע' 448 בהערה.

55) ישעי' נד, ה. וראה סה"מ תרל"ד ע'

שב ואילך. עטר"ת ע' תרנא ואילך.

56) סנהדרין כב, ב.

57) תהלים קטז, יג.

58) ראה לקו"ת דרושים לסוכות פ, ג.

סה"מ עטר"ת שם.

59) ברכות מ, א.

51) ראה סה"מ תרס"א ע' קעא. וראה גם

תניא קו"א קנו, ב. הובא בלקו"ת ראה כה, ד. ובכ"מ.

52) ישעי' לב, כ. וראה ע"ז ה, ב וברש"י תוס' שם.

53) ראה תניא ספל"ג. ובכ"מ.

54) עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא

קח, א). קהלת יעקב ערך תרמוד. וראה

שטיפה והדחה⁶⁰, והיינו, שקודם שמוזגין יין שהוא ההתבוננות, צ"ל שטיפה והדחה בהכלי מצד הענינים המלוכלכים שיכולים לידבק בו. וכאשר יתבונן בכל זה יבוא לבחינת ביטול, שזהו"ע כליא רגלא דתרמודאי, שלא יהי' מלא מרצונות זרים, ועי"ז יהי' כוס להישועות דלעילא.

(ו) **וזהו** שגר חנוכה מצותה משתשקע החמה דוקא, דלהיות דגר חנוכה הוא ההמשכה למטה, לכן מצותה משתשקע החמה דוקא, והיינו להאיר את החושך. והנה, נת"ל דכאשר האור מאיר למטה דוקא הרי זה ענין נעלה יותר, שזהו מ"ש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, דדוקא שם, שהוא לשון רחוק ולשון נסתר, שמורה על הקליפות⁶¹, הנה ע"י בירור הקליפות נעשה תוקף הזריחה ביותר. ומזה מובן שגר חנוכה שהוא ההמשכה למטה להאיר את החושך, הוא נעלה יותר מנרות המקדש. וזהו שאמרו רז"ל⁶² שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, אמר לו הקב"ה שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות. ומבאר הרמב"ן⁶³ ע"פ מ"ש במדרש⁶⁴ שהקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, דלכאורה אינו מובן, שהרי כשאין בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו, אף הנרות בטלות, ומבאר, שלא רמזו אלא לנרות חנוכה חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר החורבן בגלותנו. ומזה מובן מעלת נרות חנוכה על נרות המקדש, שע"י נרות המקדש בלבד לא נתפייס אהרן, לפי שאינם קיימים לעד, כי אם ע"י נרות חנוכה דוקא. וזהו גם שנרות המקדש היו שבעה נרות ונרות חנוכה הם שמונה נרות דוקא, וכמו הכינור דלעתיד שיהי' של שמונה נימין⁶⁵, והיינו שגר חנוכה הוא בדוגמת הגילויים דלעתיד, והרי ידוע שהגילויים דלעתיד הם למעלה מהגילויים דביהמ"ק. ואף שגר חנוכה הוא בזמן הגלות, וענינם הוא להאיר את החושך, וצריך על זה סיוע מנרות המקדש, מ"מ, בעצם ענינם הרי הם למעלה מנרות המקדש, דגר חנוכה דוקא מאיר את החושך, שלכן מניחם על פתח ביתו מבחוקי¹, ומעלין בקודש¹.

(60) שו"ע אדה"ז או"ח סרע"א סי"ח.
 (61) ראה לקו"ת פ' ראה לב, סע"ב ואילך. ו.
 (62) פרש"י בהעלותך ח, ב.
 (63) ערכין יג, ב. וראה לקו"ת תזריע כא,
 ב.
 (64) תנחומא בהעלותך ה. במדב"ר פט"ו,
 (65) עה"פ בהעלותך שם.